

МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА

СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО: Конституционно дело N 14 / 1998г. за тълкуване на чл. 100 ал.1 и ал.3 от Конституцията на Република България (Обн. ДВ бр. 56 от 13.07.1991 г., в сила от 13.07.1991 г.)

Уважаеми господа конституционни съдии,

С **Определение от 11.06.1998г.** Конституционният съд е конституирал като заинтересована страна министъра на отбраната по **Конституционно дело N 14 / 1998г.**, с възможност да изрази писмено становище по повдигнатото от 50 народни представители искане за тълкуване на чл. 100 ал. 1 и ал.3 от Конституцията на Република България. Правният интерес на искането е мотивиран с усложнената политическа и военна обстановка на Балканския полуостров.

В искането си за задължително тълкуване на **чл.100 ал.1 от Конституцията**, вносителят се обръща към Конституционния съд с молба, да се произнесе относно конституционно предвидената функция на президента на върховен главнокомандващ на Въоръжените сили на Република България като поддържа становище, че тя се упражнява от президента както във военно, така и в мирно време.

Подкрепяме изразеното от вносителя становище поради следните мотиви:

При цялостен анализ на конституционните разпоредби, регламентиращи системата на държавните органи на Република България, се стига до извода, че конституционният законодател не установява различни принципи на организирания и дейност на държавните органи във военно време от тези, установени за мирно време. Считаме, че текстът на чл.100 ал.1 от Конституцията е безспорен и не прави изключение. С разпоредбата на чл.100 ал.1-5 от Конституцията конституционният законодател е регламентирал функцията на президента по отбраната и сигурността на страната като е формулирал и конкретен обем от правомощия. Това са реални правомощия в сферата на изпълнителната власт, които се упражняват с издаването на съответни укази по чл.102 ал.1 от Конституцията и при условията на обвързана компетентност. Като се изхожда от характеристиката на президентската институция и мястото, която тя заема сред държавните органи, правомощията на президента по чл. 100 ал.1 от Конституцията следва да се разглеждат в логическа връзка с функцията на Министерски съвет по осигуряване на обществения ред и националната сигурност и осъществяване на общо ръководство на Въоръжените сили,

установена в чл. 105 ал.2 от Конституцията. И тук конституционният законодател не въвежда разграничение относно осъществяване на функциите на Министерски съвет във военно и в мирно време. Конституционното изискване за синхрон в действията на президент и правителство не се влияе от обявяването на война, военно или друго извънредно положение. След като конституционният законодател изрично не е предвидил друго, дори и в подобни стратегически положения по силата на чл.102 ал. 2 от Конституцията указите на президента, издадени в качеството му на върховен главнокомандващ се приподписват от министър-председателя или от съответния министър. В този смисъл не би могло да се направи извод, че правомощията на президента като върховен главнокомандващ търпят изменения в конституционноустановения им обем при обявяването на война, военно или друго извънредно положение.

В искането си за задължително тълкуване на **чл.100 ал.3 от Конституцията**, вносителят се обръща към Конституционния съд с молба, да се произнесе относно възможността президента като възглавяващ Консултативния съвет за национална сигурност задължително да разполага с всякаква информация, изходяща от държавни органи и институции, свързани с националната сигурност и може ли, използвайки тази информация и на основание на решение на Консултативния съвет за национална сигурност, да изразява становища и да дава препоръки на изпълнителната, законодателната и съдебната власт при непосредствено застрашаване на националната сигурност. Вносителят не излага аргументи в подкрепа на искането си като мотивира правния си интерес единствено с усложнената политическа и военна обстановка на Балканския полуостров.

Считаме че при тълкуване на чл.100 ал.3 от Конституцията може да се изходи от следните принципни положения: от мястото на президентската институция в системата на трите власти и в тази връзка от правомощията на президента на върховен главнокомандващ.

Като се изхожда от систематичното място на предложената за тълкуване разпоредба - в чл.100 от Конституцията, който урежда правомощията на президента като върховен главнокомандващ, могат да се направят следните изводи: президентът оглавява Консултативния съвет за национална сигурност в изпълнение на функцията по отбраната и сигурността на страната и следователно съдържанието на информацията, изходяща от държавни органи и институции, свързани с националната сигурност следва да се определя от обсъжданите в Консултативния съвет за национална сигурност въпроси.

Текстът на чл.100 ал.3 от Конституцията не регламентира реда за получаване на информация от президента като възглавяващ Консултативния съвет за национална сигурност. Необходимостта от наличието на такава информация във връзка с дейността и функциите на Консултативния съвет за национална сигурност, определени съгласно същия текст със закон, е безспорна. Законът за Консултативен съвет за национална сигурност (Обн. ДВ бр.13/1994г.) също не регламентира реда за получаване на информация от президента като възглавяващ Консултативния съвет за национална сигурност. От факта, че законът изчерпателно определя състава на Консултативния съвет за национална сигурност, може да се направи извода, че законодателят е определил и органите, които следва да подготвят и предоставят необходимата за заседанията

информация. В този смисъл информацията от органите свързани с националната сигурност се предоставя на членовете на Консултативния съвет за национална сигурност по въпросите, които този орган обсъжда.

Колкото до отговора на втория въпрос на вносителя свързан с тълкуването на чл.100 ал.3 от Конституцията, може ли президентът на основание решение на Консултативния съвет за национална сигурност, да изразява становища и да дава препоръки на изпълнителната, законодателната и съдебната власт при непосредствено застрашаване на националната сигурност, считаме че може да се изхожда от мястото на президентската институция в системата на трите власти.

Според конституционно-правната доктрина президентът стои извън системата на трите власти. Въпреки че осъществява и правомощия, които са близки по характер до тези на висшите изпълнителни органи, той не е орган на изпълнителната власт, нито има разпоредителни прерогативи по отношение на нея. Същите аргументи, с още по-голяма сила могат да бъдат изложени и по отношение прерогативите на президента към законодателната и съдебната власт. Президентът осигурява единството на нацията и функциите му могат да се систематизират в следните групи: представителна, функция на арбитраж по отношение на държавните структури и функция по отбраната и сигурността на страната. В изпълнение на своите правомощия президентът издава укази и отправя обръщения и послания, като последните имат политически характер. В този смисъл в качеството си на възглавяващ Консултативния съвет за национална сигурност президентът не може да излиза със становища и да дава препоръки на изпълнителната, законодателната и съдебната власт дори и въз основа на решение на Консултативния съвет за национална сигурност. Този извод се подчертава и от правната характеристика на Консултативния съвет за национална сигурност - съвещателен орган, чиито актове - становища и предложения не пораждаат правни последици. Направените в тях изводи и предложения биха породили правно действие единствено, ако бъдат облечени в правна форма - чрез закон, решение на Народното събрание или подзаконов акт. В този смисъл в съответствие с дадените му от Конституцията правомощия, президентът като орган, който осигурява единството на нацията може да се основава на становищата и предложенията на Консултативния съвет за национална сигурност в своите обръщения и послания към народа и Народното събрание без тези актове да пораждаат права и задължения за съответните органи.

МИНИСТЪР НА ОТБРАНАТА НА Р БЪЛГАРИЯ

ТЕОРГИ АНАНИЕВ